

הקשר בין פרשת שופטים לחודש אלול על פי רעיא מהימנא ל'א תק'ח שוח'ד סופי תיבות אח"ד ללמדנו שהדביקות בה' אחד מצילה מהשוחד של היצר הרע

הלא תעשה "ולא תקח שוחד" ובין חודש אלול שהוא חודש התשובה, על פי מה שהביא ה"ישמח משה" (פרשת משפטים ד"ה ושחד לא תקח) רמז נפלא בשם רבינו האריז"ל בפסוק זה "לא תקח שוחד", הנה הדברים בלשון קדשו:

"דאיתא בשם האריז"ל על הפסוק (איוב יד-ד) מי יתן טהור מטמא לא אחד, על פי דאיתא במדרש (מכילתא פרשת משפטים אות כ) כל דיין הנוטל שוחד, אינו מת עד שמטטה את הטמא ומטמא את הטהור. והנה אמרו רבותינו ז"ל (כתובות קה): מאי שוחד שהוא חד [ופירש רש"י: "הנותן והמקבל נעשים לב אחד"]. ופירש הוא [האריז"ל] ז"ל כי לא תק'ח שוח'ד סופי תיבות אח"ד, אבל הנוטל [שוחד] משבר תיבת 'לא', ונשאר תק'ח שוח'ד סופי תיבות ח"ד עד כאן. וזהו שנאמר מי יתן טהור מטמא לא אחד, עד כאן דבריו ושפתיים יושק". פירוש, "מי יתן טהור מטמא", מי הוא זה שמטטה דבר שהוא הטמא, "לא אחד", מי שלוקח שוחד וחסר אצלו הרמז של לא תק'ח שוח'ד סופי תיבות אח"ד.

והנני מוסיף להעיר הערה חשובה, שהרמז שהביא ה"ישמח משה" בשם האריז"ל כי סופי תיבות של לא תק'ח שוח'ד הוא אח"ד, מקורו בעצם בזוהר הקדוש בדברי רעיא מהימנא (פרשת משפטים דף קיז): [הביאו ב"של"ה הקדוש" פרשת משפטים בתורה אור] על הכתוב (שמות כג-ז):

"מִדְבַּר שָׁקֶר תִּרְחֹק וְנָקִי וְצַדִּיק אַל תִּהְיוּ וְגו'. פְּקוּדָא לְהַשְׁוֹת הַבְּעִלִי דִּינֵי וְלִהְיוֹת מִדְבַּר שָׁקֶר, דְּלֹא יִימְרוּן מִשׁוֹא פָּנִים (יש בדבר), דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַמַּר בֵּיה (דברים יז) אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָּנִים וְלֹא יִקַּח שוֹחַד בְּסוֹפֵי תִּיבוֹת אֶחָד, הַאי דִּינֵי צְרִיךְ לְמַהֲוֵי כְּגוֹנָא דְּאֶחָד דְּאִיהוּ ה' אֶחָד, דְּלֹא יִקַּח שוֹחַד, דִּיהָא אִיהוּ בְּדִינְקֵינִי, וְבְדִינָא לְהַשְׁוֹת תְּרוּוֹיִיהוּ כְּאֶחָד, וְלֹא יִשָּׂא דִינָא לְדָא יִתִּיר מִן דָּא, אֶלָּא בְּתַקְלָא חַד עַד דִּיקְבְּלוֹן דִּינָא, וּלְבַתֵּר כָּל חַד אֲתִתֵּן כְּפֻּם עוֹבְדוֹי".

למטה בחודש אלול על ידי שיעשה תשובה שלימה בקבלת עונשים ונתינת צדקה בבחינת (דניאל ד-כד): "וחטאך בצדקה פרוק", יתבטל הדין למעלה בראש השנה שיתנהג עמנו הקב"ה במדת הרחמים.

"ולא תקח שוחד" מהיצר הרע המעוור את עיני האדם מלראות עוונותיו

הנה מה טוב ומה נעים לפרש לפי זה מה שהסמיך הקב"ה את הלא תעשה "ולא תקח שוחד" כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים, איך גם אזהרה זו מתקשרת להפליא לחודש התשובה של חודש אלול, על פי מה שביאר הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנאב זי"ע בספר "אילנא דחיי" בפרשתנו פסוק זה בלשון קדשו:

"ולא תקח שוחד, אפילו שוחד דברים, כי דרכו של היצר הרע ליתן לאדם שוחד לאמר לו, הלא צדיק אתה שאתה עוסק בתורה ובתפלה, ולכן הזהירה תורה שלא תקח שוחד מהיצר הרע ואל תשמע אליו כלל, כי השוחד יעור עיני האנשים אשר היו חכמים בחכמת התורה אם שמעו לו אפילו פעם אחת, כי כך דרכו של היצר הרע, ויסלף דברי צדיקים, אף הדברי תוכחות... יסלף באומרו שאתה צדיק, ואינך צריך לכל זה".

הנה כי כן הרווחנו להבין איך אזהרה זו קשורה בקשר אמיץ עם חודש אלול שהוא חודש התשובה, שבו צריך כל אחד מישראל לפקוח את עיניו ולהשגיח על כל מה שעשה במשך השנה, לכן מזהיר אותנו הכתוב "ולא תקח שוחד" מהיצר הרע האומר לך שאתה צדיק, "כי השוחד יעור עיני חכמים", שלא ירגישו במעשיהם הרעים הצריכים תיקון בתשובה, "ויסלף דברי צדיקים", המוכיחים את ישראל, לומר לו שהוא אינו צריך לתוכחות אלו.

ול'א תק'ח שוח'ד סופי תיבות אח"ד להיות דבוק עם ה' אחד שאינו לוקח שוחד

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, רחש לבי דבר טוב לבאר ביתר עמקות הקשר בין

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה, שהיא השבת הראשונה בחודש אלול, חודש התשובה, דבר בעתו מה טוב לפתוח עם דברות קדשו של המגיד הקדוש מקאז'ניץ זי"ע ב"עבודת ישראל", שמקשר בין התחלת פרשת שופטים לחודש אלול, על פי מה שפתח הכתוב בפרשתנו (דברים טז-יח): "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק, לא תטה משפט, לא תכיר פנים ולא תקח שוחד, כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים".

וביאר ה"עבודת ישראל" הכוונה בזה בדרך עבודה השווה לכל נפש, הנה הדברים בלשון קדשו:

"הנה הפרשה הזאת נקראת תמיד בחודש אלול, אשר הוכן העת לכל איש שישבו לבוראו, ונסלח לו מחטאתו אשר חטא כל השנה, על ידי חרסת והרהורי התשובה ובכי ומספד על עוונותיו שעברו ראשו... לכן הזהירה התורה שופטים ושוטרים, כי הם נקראים עיני העדה, וכן יש לאדם להעמיד על עצמו שופטים, הם העינים שלו, לנוכח יביטו על דרכו ולפלס מעגל נתיב, וכן האזנים ונקבי החוטם והפה, כי ז' חללי דגולגלתא הם נקראים שערים לנפש כנוודע, וזה בכל שעריך, ולשפוט את עצמו על כל מעלליו".

מה נפלא לצרף בזה מה שדרשו במדרש (דב"ר ה-ה) על פסוק זה: "שופטים ושוטרים תתן לך, רבי אליעזר אומר במקום שיש דין אין דין, ובמקום שאין דין יש דין, ומהו כן [איך אפשר שיהיו שני דברים סותרים שיש דין ואין דין], אלא אמר רבי אליעזר אם נעשה הדין למטה אין הדין נעשה למעלה, ואם לא נעשה הדין למטה, הדין נעשה למעלה".

לפי דברינו יתכן לומר שרמזו לנו בזה חכמינו ז"ל טעם נפלא על מה שהקדים לנו הקב"ה את התשובה בחודש אלול, לפני שמגיע יום הדין בראש השנה שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, כי על ידי שאנו מקדימים לעשות את הדין

והנה הדברים בתרגום ללשון הקודש:

"מצוה להשוות בעלי דינים ולהתרחק מדבר שקר, שלא יאמרו משוא פנים (יש בדבר), שהקדוש ברוך הוא נאמר בו אשר לא ישא פנים ולא יק'ח שוחד' בסופי תיבות אח"ד. אותו דיין צריך להיות כמו האחד שהוא ה' אחד, שלא יקח שוחד, כדי שהוא יהיה בדיוקו של ה' אחד, ובדין שבא לפניו הוא צריך להשוות שניהם כאחד, ולא יטה דין לזה יותר מזה, אלא במשקולת אחת עד שיקבלו הדין, ואחר כך כל אחד נידון לפי מעשיו".

וכתב על זה הגה"ק החיד"א זצ"ל ב"ניצוצי אורות" נדפס בגליון הזהרה הקדוש (שם) בשם א"ם שהוא ראשי תיבות א'מר מ'איר שהוא רבי מאיר פאפירש זצ"ל, וזו לשון קדשו:

"נראה לי דזה סוד שאמרו רבותינו ז"ל בכתובות ק"ה ב' מאי שוחד שהוא חד, רצונו לומר דהא הדיין צריך להיות אחד כהקב"ה שהוא [עומד כביכול] במשפט, וכשמטה הדין הרי אל"ף מן אחד פורח ממנו, ונמצא נשאר ח"ד, ועוד דהא ל'א תק'ח שוחד' סופי תיבות אח"ד, וכשלקח שוחד הרי מלת 'לא' פרח ממנו, ונשאר אצלו תק'ח שוחד' שהוא חד".

והנה ידוע כי רבי מאיר פאפירש היה ממסדרי כתבי רבינו האריז"ל ונכלל בשם גורי האריז"ל הדבקים בתורת האריז"ל, וכפי הנראה לכן הביאו את הרמז בענין "שוחד שהוא חד" בשם האריז"ל. בכל אופן למדנו שמקור הרמז בסופי תיבות "ול'א תק'ח שוחד" שהוא אח"ד, כדי לרמז שהדיין צריך להיות דבוק בה' "אחד" אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד, הוא מהזוהר הקדוש מרעיא מהימנא שהוא נשמת משה רבינו שנתגלה לרשב"י ולחבריו קדישא.

הנה כי כן נשכיל להבין מזה, כי העבודה הקדושה המוטלת עלינו בחודש אלול חודש התשובה היא להיות דבוק בה' "אחד", כדי שלא ליפול ברשת היצר הרע המשחזר את האדם שהוא עוסק בתורה ובעבודת הקודש ואינו צריך להרבות בתשובה, אלא נדע נאמנה אשר חטאנו ופשענו ונשוב עליהם בתשובה בחודש אלול.

יעקב אבינו לקח את חודש אלול מעשו הרשע ששרו היצר הרע משחזר ומעוור את עיני ישראל

דבר בעתו מה טוב להעלות על שלחן מלכים, כי על פי הקדמה יקרה זו מדברי רעיא מהימנא בזוהר הקדוש, שאי אפשר להתגבר על היצר הרע המשחזר את עיני האדם, כי אם על ידי שנהיה דבוקים בה' אחד, "אשר לא ישא פנים ולא יקח

הרה"ק מרימנאב זי"ע: "לא תקח שוחד" בחודש אלול מהיצר הרע שאתה צדיק ואינך צריך לעשות תשובה

רעיא מהימנא: "ל'א תק'ח שוחד' סופי תיבות אח"ד", כי על ידי הדביקות בה' אחד מבטלים את השוחד של היצר הרע

גורי האריז"ל: ביאור הגמרא "מאי שוחד שהוא חד", כי הוא מבטל את ה"לא" ונשאר תק'ח שוחד' סופי תיבות ח"ד

דעת זקנים ובעל הטורים: "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות, משום שאהב עשו כי ציד בפיו וכתוב כי השוחד יעור"

מישראל מלעשות תשובה, אלא הקב"ה הפר עצתם וקלקל מחשבתם, על ידי שסייע ליעקב להוציא מהם את חודש אלול.

דבר פלא בשם בעלי התוספות ובעל הטורים עיני יצחק כהו משום שלקח שוחד מעשו הרשע

ונראה לבאר הענין בזה איך הצליח יעקב אבינו בכך קדושתו לקחת מעשו את חודש אלול כדי שיוכלו לעשות בו תשובה כראוי, על פי מה שהקדים הכתוב בפרשת תולדות לגלות לנו כשביקש יצחק אבינו למסור תחילה את הברכות לעשו (בראשית כ-ז): **"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות ויקרא את עשו בנו הגדול".**

וכתבו על זה ב"דעת זקנים" לבעלי התוספות דבר איום ונורא: **"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות, משום שאהב [את] עשו כי ציד בפיו, וכתוב כי השוחד יעור".** וכן כתב "בעל הטורים" (שם): **"ותכהין עיניו מראות, משום דכתיב כי השוחד יעור, והוא לקח שוחד מעשו".** ומקור הדברים במדרש תנחומא (פרשת תולדות אות ח): **"ולמה כהו עיניו של יצחק, מפני שנסתכל בדמות עשו הרשע, ועוד על שהיה מביא ציד ומאכילו, וכתוב (שמות כג-ח) כי השוחד יעור פקחים".**

בהשקפה ראשונה יפלא מאד, איך יעלה על הדעת לומר כן על יצחק אבינו, שנתקדש בקדושת עולה תמימה כשהעלה אותו אברהם אבינו על המזבח בשעת העקידה, שלקח שוחד מעשו על ידי שאכל מצידו כמו שכתוב (בראשית כה-כח): **"ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו",** ונענש שכהו עיניו בבחינת **"כי השוחד יעור עיני חכמים".**

אמנם נראה לבאר הענין בזה על פי הידוע כי מדתו של יצחק אבינו היא מדת הדין והגבורה, כמו שהעיד עליו יעקב אבינו באומרו (שם לא-מב): **"אלקי אבי אברהם ופחד יצחק".** והנה ידוע עוד כי שרו של עשו הוא היצר הרע המשחזר

שוחד", כפי שרמזו בפסוק **"ול'א יק'ח שוחד"** וכן בפסוק **"ול'א תק'ח שוחד"** סופי תיבות אח"ד, כי אם אין אנו דבוקים ח"ו בה' אחד, אז נשאר רק **"תק'ח שוחד"** שסופי תיבות הוא ח"ד, יפתח לנו להבין ענינים נפלאים בתורת ה', ומה' נבקש שיוליכנו בדרך אמת.

פתח דברינו יאיר במה שהביא ה"בני יששכר" (תמוז אב מאמר א אות ו) בשם ה"מגלה עמוקות" על ואתחנן (אופן קז) ענין נפלא בסדר התחלקות החדשים בין יעקב לעשו. ומקור הדבר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו עח): כי יעקב ועשו חלקו ביניהם את החדשים, יעקב אבינו לקח לחלקו בקדושה את שלושת החדשים: **"ניסן אייר סיון",** כי בחודש ניסן יצאו ישראל ממצרים, בחודש אייר בימי הספירה נטהרו ישראל מכל סיג ופגם לקראת קבלת התורה, בחודש סיון קיבלו ישראל את התורה בחג השבועות על הר סיני.

והנה זה לעומת זה רצה עשו לקחת לחלקו את שלושת החדשים: **"תמוז אב אלול",** וכאשר ראה עשו שחודש אלול נפל בחלקו שמח שמחה גדולה, שיוכל למנוע מישראל לשוב אל ה' בחודש זה שלפני ראש השנה, שכל באי עולם עוברים לפני הקב"ה כבני מרון, ונלחם עמו יעקב אבינו בתחבולות מלחמה, והוציא ממנו חודש אלול ונטלו לחלקו, כדי שיוכלו ישראל לעשות תשובה כראוי בחודש זה, ועל ידי זה יצאו זכאים בדין בראש השנה, ולא נשארו לעשו רק שני החדשים תמוז ואב שבהם חרבו שני בתי המקדש.

בדרך זו מוסיף ה"בני יששכר" (שם) לפרש מה שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים לב-ב): **"ארוממך ה' כי דליתני",** שפתחת לפני דלת של תשובה בחודש אלול, **"ולא שמחת אויבי לי",** שלא שמחת את עשו למטה ושרו למעלה שנפל חודש אלול בחלקם, בחשבם שיוכלו למנוע

ויש להוסיף דבר נאה ומתקבל, כי מטעם זה היו לקליפת עשו רק י"א אלופי אדום שנזכרו בסוף פרשת וישלח, כי יחד עם עשו עצמו ראש הקליפה העומד עליהם, הרי הם רק י"ב כמספר ח"ד הרמזו בסופי תיבות תק"ח שוח"ד, כי זאת היא מהות קליפת עשו לשחד את איש ישראל שהוא טוב ואינו צריך לעשות תשובה, אולם יעקב אבינו שהתגבר עליו בקדושתו היו לו י"ב שבטים, ויחד עמו העולה על גביהם הוא מרכבה להקב"ה בבחינת אח"ד, ולכן בכוחו להתגבר על קליפת עשו המשחד את עיני האדם.

יעקב אבינו תיקן מצות קריאת שמע כדי שנגצליח להתגבר על היצר הרע בכה האחד

רחש לבי דבר טוב לבאר בזה מה שגילו לנו חכמינו ז"ל, כי יעקב אבינו תיקן מצות קריאת שמע לישראל, ואליו אנו אומרים בכל יום שחרית וערבית "שמע ישראל" אבינו, שאנו מקיימים מצות קריאת שמע שתקינתו, והנה מאמר המדרש (דב"ר ב-לה) על הפסוק (דברים ו-ד): "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד".

"מהיכן זכו ישראל לקריאת שמע. משעה שנטה יעקב למיתה, קרא לכל השבטים ואמר להן, שמא משאני נפטר מן העולם אתם משתחוים לאלוה אחר... אמרו לו שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, והוא אומר בלחישת ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אמר רבי לוי, ומה ישראל אומרים עכשיו, שמע אבינו ישראל, אותו הדבר שציוותנו נוהג בנו, ה' אלקינו ה' אחד".

לפי האמור יש לבאר הטעם שתיקן יעקב אבינו קריאת שמע, כי ברצותו לבטל קליפת עשו המשחד את עיני האדם שהוא צדיק בכל מעשיו, לכן תיקן לכל ישראל שהם בני י"ב השבטים שיחד עמו הם מרכבה להקב"ה שהוא אח"ד, שיקראו קריאת שמע שחרית וערבית כדי להתדבק עם הקב"ה שהוא "ה' אלקינו ה' אחד", כדי שיוכלו להתגבר על היצר הרע המשחד את האדם שהוא צדיק ואינו צריך לתקן מעשיו, על ידי שיקיימו בתכלית השלימות הרמז בפסוק "ל'א תק"ח שוח"ד" סופי תיבות "אחד".

מכסים את העינים בשעת קריאת שמע לשמור עליהן מהנוק של "כי השוחד יעור"

הנה מה טוב ומה נעים לבאר בזה מנהג ישראל תורה שנזכר בשלחן ערוך (א"ח סימן סא סעיף ד): "נוהגין ליתן ידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון כדי שלא יסתכל בדבר אחר שמונעו מלכוין". לפי האמור יש להוסיף טעם לכך בדרך עבודה, על פי מה ששנינו בגמרא (עבודה זרה כ:):

יעקב אבינו תיקן קריאת שמע "ה' אלקינו ה' אחד", כדי להתדבק בה' אחד ולבטל קליפת עשו ששיחד את יצחק אבינו

ביאור חדש במנהג ישראל תורה לכסות את העינים בשעת קריאת שמע שלא יגזול היצר הרע את עיני האדם

ברית כהונת עולם: "ארמי אובד אבי", לבן ביקש לבטל את האות א' על י"ב בני יעקב כי במקום "אחד" התרגום הוא "חד"

רבי ברוך ממעזי' בוז' זי"ע: "רזא דשבת... ברזא דאחד", התרגום שהחסיר א' של "אחד" בתרגום "חד" השלים בשבת בתרגום "שבתא"

הרמז הנפלא של ה"ברית כהונת עולם" "ארמי אובד אבי" שתרגם "חד" במקום "אחד"
מה נפלא לצרף מה שכתב בספר הקדוש "ברית כהונת עולם" (מאמר לשקלים פרקים ה-ו) לפרש בדרך רמז מקרא שכתוב (דברים כו-ה): "ארמי אובד אבי", כי מילת "אבי" היא רמז על יעקב אבינו שהוא א' העומד על י"ב השבטים, ולבן הארמי ביקש לאבד את יעקב אבינו שהוא מקור הקדושה, ולבטל בכך הצירוף של "אבי" - א' על י"ב.

מוסיף על כך ה"ברית כהונת עולם" דבר פלא, איך ביקש לבן ארמי לאבד את יעקב שהוא בבחינת אב"י - א' על י"ב, כי בלשון ארמית שדיבר בה לבן הפירוש של הכתוב (דברים ו-ד) "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", הוא כמו שפירש בתרגום אונקלוס: "שמע ישראל ה' אלקנא ה' חד".

לכן בכח זה ביקש לבן הארמי לאבד את יעקב שהוא בבחינת אות א' של אח"ד על ידי לשון ארמית שפירושו הוא "חד" בלי אות א'. אמנם מאחר שיעקב הוא כנגד האות א' של אח"ד בהיותו מרכבה להקב"ה שאין לקליפה שום אחיזה בו, לכן הזהיר הקב"ה את לבן הארמי (בראשית לא-כט): "השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע".

הנה כי כן יומתק להבין חכמתה הגדולה של רבקה אמנו, ששלחה את יעקב אבינו לקחת את הברכות מיצחק אביו שחשב עשו לקבל ממנו ברמאות, כי ידעה ברוח הקודש שיעקב עתיד להעמיד י"ב שבטים שיחד עמו יהיו מרכבה להקב"ה שהוא אח"ד, ואם כן הרי מובטח שיתקיים אצלו ואצל כל ישראל בניו "ל'א תק"ח שוח"ד" סופי תיבות אח"ד, לכן דוקא הוא ראוי לבטל את קליפת עשו ששיחד את יצחק בצידי שבפיו וגרם לו לאבד את מאור עיניו.

את עיני האדם שלא יראה ויבחין בעוונותיו, לכן סיבב הקב"ה שעשו יצליח לשחד את יצחק אביו עד כדי כך שגרם לו לאבד את מאור עיניו, ועל ידי זה יזכה יצחק אבינו ללמד זכות על ישראל בגאולה העתידה, כמבואר בגמרא (שבת פט:): שיאמר להקב"ה: "פלגא עלי ופלגא עליך", בידועו הכח של שרו של עשו שהוא היצר הרע לעוור את עיני ישראל שלא יבחינו במעשיהם הלא טובים.

רבקה אמנו בחרה ביעקב אבינו לפקוח את עיני יצחק לראות רמאותו של עשו

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שבחרה רבקה אמנו ביעקב אבינו, שיכנס אל יצחק אביו לקבל ממנו הברכות שרצה לתת לעשו, על פי מה ששנינו בגמרא (פסחים נו:): "ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו. אמרו לו בניו, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד".

וביאר המהר"ל מפראג ב"גור אריה" פרשת ויצא (בראשית כח-יא), כי יעקב אבינו עם י"ב השבטים שהוליד הם מרכבה להקב"ה שנקרא אח"ד, כי י"ב השבטים שיש בהם ח' בני הגבירות עם ד' בני השפחות הרי אותיות ח"ד, ויעקב אבינו העומד עליהם להשפיע מקדושתו הוא בבחינת אות א', נמצא כי יעקב עם י"ב השבטים הם בבחינת אח"ד. לכן כששאל יעקב את י"ב בניו אם יש ביניהם ח"ו פסול שמונע מהם להיות מרכבה להקב"ה, אמרו לו בניו "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד", כי אנו דבקים בך ובקדושתך להיות מרכבה להקב"ה שהוא "אחד".

יהיו קשורים לאביהם שבשמים שהוא "ה' אלקינו ה' אחד".

לכן נתחכם אונקלוס להשלים את האות א' החסרה ממילת אח"ד, במה שהוסיף את האות א' במילת שב"ת לתרגם שבת"א, כדי ללמדנו שבזכות שמירת שבת שהיא נחלת יעקב אבינו, אנו זוכים להתדבק בקדושתו של יעקב אבינו שהוא בבחינת האות א', ועל ידי זה נזכה להיות דבוקים עם הקב"ה שהוא בבחינת האות א' של אח"ד, וזהו ביאור הזוהר הקדוש: "רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד".

לפי דברינו יש לפרש הכוונה בזה על אותו יצר הרע המשחד את האדם בימי החול, שלא יוכל לראות בעיניו את האמת כדת מה לעשות, אבל בשבת קודש שזוכה איש ישראל לנשמה יתירה, ומה גם שזוכה לקדושת הדעת, כמו שאמר הקב"ה למשה רבינו (שמות לא-ג): "זאתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמורו כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם".

והנה ידוע כי תכלית הדעת היא להבחין בין טוב לרע, וכמו שדרשו בירושלמי "אם אין דעת הבדלה מנין", נמצא לפי זה כי על ידי הדעת אנו מתחברים ליחידו של עולם בבחינת "אחד", שלא ללכת שולל אחר עצת היצר הרע. ובאמת שבת קודש הרי היא נחלת יעקב אבינו, שתיקן לישראל מצות קריאת שמע להיות דבוקים בה' אלקינו ה' "אחד", כדי שלא ליפול ברשת היצר המעוות את עיני האדם בשוחד שלו.

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין שמחתו של עשו שחודש אלול נפל לחלקו, כי אז יוכל לשחד את האדם ולעוות את עיניו שלא יראה את האמת על מה שהוא צריך לעשות תשובה, אבל אז בא יעקב אבינו וכמו שגב מעשו את הברכות שכמעט והצליח לקבל על ידי השוחד שנתן ליצחק אבינו, ולקח ממנו בקדושתו את חודש אלול, לכן בחודש אלול שלקח יעקב אבינו בתכסיסי מלחמה מעשו אחיו שהוא היצר הרע, יש בו הסגולה שלא לקחת שוחד מהיצר הרע המעוות עיני חכמים, אלא ללכת בדרכו של יעקב אבינו בבחינת "תתן אמת ליעקב".

הגילוי הנפלא של הרבי ר' ברוך זי"ע ב"רזא דשבת... דאתאחדת ברזא דאחד"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר על פי כל האמור פנינה יקרה שהביא בספר "בוצינא דנהורא" בשם הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז"בז' זי"ע, לפרש מאמר הזוהר הקדוש (פרשת תרומה קלה). שאנו אומרים בליל שבת קודש: "רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד". פירוש, הסוד של שבת היא שבת המתאחדת בסוד של אחד.

וביאר הענין בדברי קדשו, כי בתרגום אונקלוס שכתוב בלשון ארמית תרגם בפרשת ואתחנן את הפסוק הראשון בקריאת שמע: "שמע ישראל ה' אלקנא ה' חד", הרי שהחסיר את האות א' במילת אח"ד ותירגם "חד". לכן כדי לתקן ענין זה תרגם אונקלוס בכל מקום מילת "שבת" "שבתא" עם אות א', כגון בפסוק (שמות כ-ח): "זכור את יום השבת לקדשו", מפרש אונקלוס: "הוי דכיר ית יומא דשבתא לקדשותיה", הוסיף את האות א' למילת "שבת" כדי לתקן מה שהחסיר את האות א' במילת "אחד". הנה כי כן זהו הפירוש: "רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא דאחד", כי על ידי שבת מתקנים את האות א' החסרה במילת אח"ד. אלו דבריו הקדושים.

אמנם עדיין צריך ביאור לפענח את החידה הסתומה, מהו הקשר בין שבת ובין אחד של קריאת שמע, אולם לפי דברי ה"ברית כהונת עולם" שלבן הארמי ביקש לאבד את יעקב שהוא בבחינת א' של אח"ד יאירו עינינו לבאר דברי הרבי ר' ברוך זי"ע, על פי הידוע כי שבת היא נחלת יעקב כמו ששנינו בגמרא (שבת קיח.): "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר (ישעיה נח-יד) אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך".

מעתה יש לומר כי אונקלוס הגר שתרגם את התורה ללשון ארמית, והרי בלשון ארמית מילת "אחד" היא "חד" בלי האות א', אשר כפי שביאר ה"ברית כהונת עולם" ביקש לבן הארמי לעקור בה את יעקב אבינו שהוא בבחינת א', ובאמת התכוון בזה להפריד את ישראל שלא

"אמרו עליו על מלאך המות שכולו מלא עינים, בשעת פטירתו של חולה עומד מעל מראשותיו וחרבו שלופה בידו וטיפה של מרה תלויה בו, כיון שחולה רואה אותו מזדעזע ופותח פיו וזורק לתוך פיו, ממנה מת, ממנה מסרית, ממנה פניו מוריקות". וצריך ביאור מהו הענין שמלאך המות מתגלה לאדם לפני מותו כשהוא מלא עינים.

אך לפי האמור יש לומר כי היות שכך דרכו של יצר הרע לשחד את האדם שהוא צדיק וישר אף שהוא רחוק מזה, והרי על כך נאמר "כי השוחד יעור עיני חכמים", נמצא כי על ידי שוחד זה הוא לוקח מן האדם כביכול את עיניו, שלא יוכל לראות בעיניו את האמת הברורה, וידוע מה שאמרו בגמרא (בבא בתרא טז.): "הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות", לכן כשמלאך המות בא לקחת את נשמתו של אדם הוא מלא עינים, מכל העינים שלקח ממנו בימי חייו ה' ישמרנו.

הנה כי כן מטעם זה מכסים את העינים בשעת אמירת הפסוק הראשון של קריאת שמע, לרמז בכך שאנו מכסים ושומרים על העינים שלא יוכל היצר הרע לגנוב אותן מאתנו, בשוחד שהוא מסלף את דרכנו בבחינת "כי השוחד יעור עיני חכמים", כי על ידי קבלת עול מלכות שמים בדביקות בה' אלקינו ה' "אחד", אנו מבטלים את השוחד של היצר הרע בסוד הכתוב "לא תק'ה שוחד" סופי תיבות אח"ד.

יומתק לבאר בזה מה ששנינו בגמרא (תענית ה:): "יעקב אבינו לא מת", כי בהיותו מרכבה להקב"ה שהוא אח"ד, וגם תיקן מצות קריאת שמע "ה' אלקינו ה' אחד", ביטל מעצמו לגמרי קליפת שרו של עשו שהוא היצר הרע ומלאך המות שכוחו הוא בהיותו מלא עינים שלקח מן האדם, אבל מכיון שלא היה יכול לקחת מיעקב את מאור עיניו לא היה יכול להמית אותו, אלא הוא נשאר חי וקיים, וזהו הטעם שאנו אומרים אליו כל יום "שמע ישראל" שבמערות המכפלה שאתה חי וקיים שם, "ה' אלקינו ה' אחד". וזהו שכתוב (מיכה ז-ב): "תתן אמת ליעקב", כי יעקב אבינו בהיותו מרכבה לה' אח"ד, זכה להינצל מהשוחד של היצר הרע ולראות בעיניו את האמת.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה

להורדת המאמרים shvilei.com
לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com